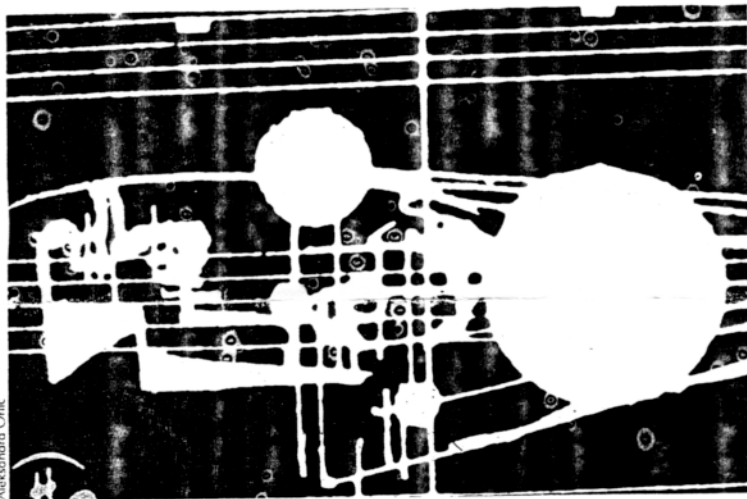

Dvadeseti muzički biennale

Olikovljena glazba

159

Aleksandra Orlak

Media-Scape Zvuk-Slika/Prostor-Objekt, Izložba zvučnih instalacija, Muzej suvremene umjetnosti, Zagreb, 17. travnja-25. travnja 1999.

Muzički biennale od svojih početaka 1961. tijesno surađuje s Novim tendencijama suvremene likovne umjetnosti. Termin Novih tendencija obuhvaća međunarodno umjetničko djelovanje koje se sustavno zbivalo deset godina u Galeriji suvremene umjetnosti u Zagrebu, od 1961. do 1971. U doslovnom smislu riječi tim je pojmom obuhvaćeno i svako novije djelovanje u duhu novih težnja. Na 20. Muzičkom biennalu, posljednjem u stoljeću i mileniju, suradnja s Galerijom nastavljena je, no sada u preimenovanom Muzeju suvremene umjetnosti. Izložba *Media-Scape 7* izložba je zvučnih instalacija.

Autori te međunarodne izložbe su Hanno Baethe i Heiko Daxi, Ingeborg Fülepp, Reiner Wehinger iz Njemačke, Dror Feller i Gunilla Skold iz Švedske, Beauŕie Cordier i Elisabeth Son iz Francuske, Peter Hutter i Anestis Logothetis iz Austrije, Merzbow-Akita Masami iz Japana, Zaklah Omar iz Malezije, Jaap de Jonge iz Nizozemske, Robin Minard iz Kanade. Iz SAD tu se uz Earlija Browneja pojavljuje i ime ključne ličnosti istraživanja zvuka: John Cage. Hrvatska je zastupana radovima Nikše Gliŕe, Dubravka Detonija, Martina Davorina Jagodića i Kristine Leko.

Izložene glazbeno-likovne instalacije i grafike nastale su u potrazi za novim svijetom, odnosima i oblicima, što već gotovo cijelo stoljeće skreće umjetničku avangardu s utabanih stvaralačkih staza. Metodama znanstvenika i intuicijom umjetnika autori preispituju granična mjesta pojedinih umjetničkih vrsta. U tom prelaženju utvrđenih mjerila stvaralaštva, u »bezgraničnim«
zonama događaju se zanimljivosti, koje su s jedne strane ispitivanje problema olikovljenja zvuka, a s druge oblici nove umjetnosti.

Koliko je to djelovanje prihvaćeno ili razumljivo široj javnosti, nije od presudne važnosti već i stoga što je umjetnost tu utvrđena kao proces istraživačkoga rada, u kojem djelo nije toliko bitno, barem ne u tijeku samog djelovanja. U tijeku proračuna mogućih oblika nebitno je njihovo uprostorenje. Istraživanja granica pojedinih umjetničkih vrsta dovela su do jedin-

stvenoga pojma umjetnosti, koja je u svojoj biti istodobno ideja-slika-riječ-zvuk.

Rezultati istraživanja primjenjivi su u novim umjetničkim djelima. Notirani zvuk u grafičkim listovima ili na platnima, kao neovisan likovni rad vidljiv je na samoj izložbi. Glazbeni i zvučni efekti pojedinih instalacija nalaze primjenu u stvaranju uođaja na filmu, a prosredno su one preusmjerile tokove i same glazbe, kako nekonvencionalne, tako i popularne (tehno) glazbe i njezine predstave. John Cage je još 1962. ustvrdio da su skladanje, izvođenje i slušanje tri samostalne kategorije. Time je notacija kao zapisivanje glazbenih misli osamostaljena kao grafička notacija. Drugim riječima, glazbena grafika jest grafi-

ka za sebe i ona podliježe likovnim, a nije ovisnosti o glazbenim mjerilima. Grafička notacija ništa ne duguje izvođenju.

Događanja na ovogodišnjoj *Media-Scape 7* uz izložbu uključila su kratke predstave (*performance*), simpozije i predavanja u namjeri da pojasne umjetničko istraživanje likova, zvukova i glazbe u novim elektronskim medijima.

Elektroakustične instalacije nastale su kao rezultat težnji da se stvori nova glazba za nove društveno-prostorne odnose. Glazba koja se neće izvoditi na klasičan način u kojem publika sjedi i pažljivo sluša, nego glazba koja će se pojaviti kao dio životne, svakodnevnog okoline. Premještanje muzike iz tradicionalnih koncertnih dvorana i njezin smještaj u bitno neformalnije javne prostore, zahtijevali su drukčiji karakter same glazbe. Djela napravljena sa svrhom stapanja u javni okoliš u trajnim ili polutrajnim oblicima nisu mogla zadržati uobičajene muzičke koncepte oblika i strukture, registra i ritma. Razmišljalo se izrazito u smjeru elektroakustičnog zvuka. Elektroakustika, pojašnjava u svojoj knjizi *Umjetnost zvučnih instalacija* Robin Minard, omogućuje prijenos zvukova u kontinuiranu obliku i unutar neograničena vremenskog okvira: dopušta stvaranje polustatičnih zvučnih struktura, koje mogu biti uporabljene za »bojanje«
prostora zvukom.

Muzički biennale proširio je suradnju, pa osim s Muzejom suvremene umjetnosti surađuje i sa Salonom mladih. Pobjednici Salona iz 1998. Sanda Majurec i Stefano Salvadori, dobili su priliku na Biennalu za praizvedbe nagrađenih djela. Zvučne instalacije sa 25. Salona mladih izložene u predvorju Koncertne dvorane *Vatroslav Lisinski* djela su Œeljka Badurine, Iva Matije Bitanga, Ljubinke Grujin, Ivana Marušića Klifa.

Œeljko Badurina povezoao je fotografiju i glazbu, dok se rad Ivana Marušića Klifa temelji na akustici različito kombiniranih tonova. Iva Matija Bitanga i Ljubinka Grujin motivirane su morem. Bitanga izlaže dvanaest kontrolnih ploča i signalizira dvanaest potopljenih objekata. *Potopljena galerija* ime je rada Ljubinke Grujin. Dok su zidovi galerije prekriveni projekcijama odsjaja vode, gledatelji slušaju zvuk morskih valova.

Tako je Zagreb, grad-vrt nadohvat moru, dosegnuo njegove mile zvukove.

Branka Hlevnjak